

UDC 338.43:63

YU ISSN 0352-3462

Год./Vol. LV, бр./N° 3 (237-338), 2008.

БЕОГРАД / BELGRADE

Часопис / *Journal*

◇ ЕКОНОМИКА ПОЉОПРИВРЕДЕ ◇
◇ *Economics of Agriculture* ◇

Основан 1954. године / *Established 1954*

Издавачи / *Publishers*

Научно друштво аграрних економиста Балкана, Београд
The Balkan Scientific Association of Agrarian Economists
Институт за економику пољопривреде, Београд (Србија)
Institute of Agricultural Economics, Belgrade
Академија економских наука, Букурешт (Румунија)
Academy of Economic Studies, Bucharest (Romania)

Главни и одговорни уредник / *Editor in Chief*

Проф. др Милан Р. МИЛАНОВИЋ

Уређивачки одбор / *Editorial Board*

др Зорица ВАСИЉЕВИЋ	Prof. Đojo ARSENOVIĆ, Ph.D., Faculty of Agriculture, East Sarajevo, BiH
др Бранислав ВЛАХОВИЋ	Prof. Ioan DAVIDOVICI, Ph.D., Institute for Agriculture Economy, Bucharest, Romania
др Владимир ГРБИЋ	Tomaš DOUCHA, Ph. D., Research Institute of Agricultural Economics, Prague, Czech Republic
др Милан Р. МИЛАНОВИЋ	Prof. Margaret LOSEBY, Ph. D., Facolta di Agraria-Dipartimento DECOS, Viterbo, Italy
др Радован ПЕЈАНОВИЋ	Prof. Mile PESHEVSKI, Ph. D., Faculty for Agricultural Science and Food, Skopje, Macedonia
др Весна ПОПОВИЋ	Др Алевтина ЛИТВИНОВА АЛЕКСАНДРОВНА, Волгоградская государственная сельскохозяйственная академия, Российская Федерация
др Симо СТЕВАНОВИЋ	Prof. Sandor SOMOGY, Ph.D., Faculty for Agricultural Science, Keszthely, Hungary
др Жаклина СТОЈАНОВИЋ	Prof. Jernej TURK, Ph.D., University of Maribor, Faculty of Agriculture, Slovenia
др Данило ТОМИЋ	
др Драго ЦВИЈАНОВИЋ	
др Миладин ШЕВАРЛИЋ	

Лектор / *Lecturer*

Ана ПЕТРОВИЋ

Адреса уредништва / *Editorial office*

БЕОГРАД, Волгина 15; тел/факс (+381) 11/ 2972-848; E-mail: iepbgdyu@eunet.yu
Belgrade, Volgina 15; tel/faks (+381) 11/ 2972-858; E-mail: iepbgdyu@eunet.yu

UDC 338.43:63

YU ISSN 0352-3462

ЕКОНОМИКА ПОЉОПРИВРЕДЕ
ECONOMICS OF AGRICULTURE

55.

Београд, јул-септембар, 2008. године
Belgrade, July-September, 2008

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ / *EDITORIAL COUNCIL*

мр Душан АНТОНИЋ	Агробанка, Београд
др Зоран БИНГУЛАЦ	Факултет за пословне студије, Вршац
др Богдан БУЛАТОВИЋ	Биотехнички институт, Подгорица
др Биљана ВЕЉКОВИЋ	Агрономски факултет, Чачак
др Снежана ЂЕКИЋ	Економски факултет, Ниш
др Милутин ЂОРОВИЋ	Пољопривредни факултет, Београд
др Ђорђи ЂОРЂЕСКИ	Факултет за пољопривреду и исхрану Скопље
др Драгић ЖИВКОВИЋ	Пољопривредни факултет, Београд
др Ковилко ЛОВРЕ	Економски факултет, Суботица
др Мирослав МАЛЕШЕВИЋ	Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад
Viktor MANOLE, Ph.D.	Academy of Economic Studies, Bucharest Romania
др Петар МАРКОВИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Небојша НОВКОВИЋ	Пољопривредни факултет, Нови Сад
др Зоран ЊЕГОВАН	Економски институт, Београд
др Христивоје ПЕЈЧИЋ	Пољопривредни факултет, К. Митровица
др Перо ПЕТРОВИЋ	Институт за међународну политику и привреду, Београд
др Горан ПОПОВИЋ	Економски факултет, Бања Лука
др Михајло РАДИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Вељко РАДОЈЕВИЋ	Међународна менаџерска академија, Нови Сад
др Јеремија СИМИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Јонел СУБИЋ	Институт за економику пољопривреде, Београд
мр Олга ЧУРОВИЋ	Индустријско биље, Нови Сад

Белешке / Notes

Тираж:

250 примерака

Штампарија:

DIS PUBLIC, Д.О.О., Београд, Браће Јерковић 111/25,
тел./факс: 011/39-79-789

**ЕКОНОМИКА
ПОЉОПРИВРЕДЕ****САДРЖАЈ**

Наташа Цветковић, Снежана Грк, Маријана Видас-Бубања ТРАНЗИЦИОНИ ИЗАЗОВИ АГРОПРИВРЕДЕ СРБИЈЕ У КОНТЕКСТУ МЕЂУНАРОДНИХ ИНТЕГРАЦИЈА	237
Симо Стевановић, Милутин Ђоровић, Милан Милановић ИНТЕГРАЦИОНИ ПРОЦЕСИ И ТРАНЗИЦИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ	253
Branko Katić, Drago Cvijanović, Claudiu Cicea ORGANIC PRODUCTION IN FUNCTION OF ENVIRONMENT PROTECTION IN SERBIA – CONDITION AND REGULATIONS -	267
Бранислав Влаховић, Данило Томић, Антон Пушкарић ПРОИЗВОДЊА ВИНА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ	277
Бранко Михаиловић, Зоран Симоновић, Владана Хамовић ФОРМУЛИСАЊЕ И РЕАЛИЗАЦИЈА СТРАТЕГИЈЕ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЈЕ ПОСЛОВАЊА	289
Нада Радушки ОСНОВНЕ ТЕНДЕНЦИЈЕ И ПРОБЛЕМИ У ДЕМОГРАФСКОМ РАЗВИТКУ ПОЉОПРИВРЕДНОГ СТАНОВНИШТВА СРБИЈЕ	307
Зоран Симоновић, Жељко Арсенијевић, Бранко Михаиловић ЗАДРУГАРСТВО СРБИЈЕ У УСЛОВИМА ЕВОЛУЦИЈЕ И ТРАНЗИЦИЈЕ	319
Тихомир Зорановић, Вељко Вукоје СОФТВЕР ЗА МАЛА ПОЉОПРИВРЕДНА ГАЗДИНСТВА	329

**ECONOMICS
OF AGRICULTURE****CONTENT**

Nataša Cvetković, Snežana Grk, Marijana Vidas-Bubanja SERBIAN AGROECONOMY TRANSITIONAL CHALLENGES IN THE INTERNATIONAL INTEGRATIONS CONTEXT	237
Simo Stevanović, Milutin Đorović, Milan Milanović INTEGRATIONAL PROCESSES AND TRANSITION IN REPUBLIC OF SERBIA	253
Branko Katić, Drago Cvijanović, Claudiu Cicea ORGANIC PRODUCTION IN FUNCTION OF ENVIRONMENT PROTECTION IN SERBIA – CONDITION AND REGULATIONS -	267
Branislav Vlahović, Danilo Tomić, Anton Puškarić WINE PRODUCTION IN THE REPUBLIC OF SERBIA	277
Branko Mihailović, Zoran Simonović, Vladana Hamović FORMULATION AND REALIZATION STRATEGY OF BUSINESS INTERNATIONALIZATION	289
Nada Raduški BASIC TENDENCIES AND PROBLEMS IN DEMOGRAPHIC DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL POPULATION OF SERBIA	307
Zoran Simonović, Željko Arsenijević, Branko Mihailović SERBIAN COOPERATIVES IN THE PERIOD OF EVOLUTION AND TRANSITION	319
Tihomir Zoranović, Veljko Vukoje SOFTWARE FOR SMALL FARM	329

ТРАНЗИЦИОНИ ИЗАЗОВИ АГРОПРИВРЕДЕ СРБИЈЕ У КОНТЕКСТУ МЕЂУНАРОДНИХ ИНТЕГРАЦИЈА

Проф. др Наташа Цветковић¹,
Др Снежана Грк², научни саветник,
Проф. др Маријана Видас-Бубања³

¹ Факултет за пословне студије, Мегатренд универзитет, Београд,

² Институт друштвених наука, Београд,

³ Београдска пословна школа, и Факултет за трговину и банкарство БК Универзитета, Београд

Резиме. Српски аграрни сектор је институционално, организационо и ресурсно јако запуштен што је значајно утицало на слабљење и губитак компаративних предности које је Србија имала у односу на друге транзиционе земље у региону. Темељна реконцептуализација оличена у својинском, институционалном, организационом и техничко-технолошком преобликовању аграрног предузећа је пут ка ревитализацији овог сектора. Трагање за решењима изван овог сценарија и њихово свођење на »голу« и неприпремљену приватизацију и продају је неадекватно решење које је без икакве перспективе за агро-предузећа и његове запослене. Нове европске иницијативе у том погледу представљају драгоцену искуство.

Кључне речи: транзиција, агропривреда, интеграције.

SERBIAN AGROECONOMY TRANSITIONAL CHALLENGES IN THE INTERNATIONAL INTEGRATIONS CONTEXT

Nataša Cvetković¹, Ph.D.,
Snežana Grk², Ph.D.,
Marijana Vidas-Bubanja³, Ph.D

¹ Fakultet za poslovne studije, Megatrend univerzitet, Beograd.

² Institut društvenih nauka, Beograd

³ Fakultet za trgovinu i bankarstvo BK Univerziteta, Beograd

Summary. The agricultural sector in Serbia has been institutionally, organizationally and in domain of resources highly neglected, which is the fact making an extensive influence on both weakening and detriment of comparative advantage Serbia used to have as compared to the other countries of the Region. The thorough re-modeling of an agrarian company ownership, institutional, organizational and technical structure is the way of revitalization of the sector. Research for any solutions beyond this scenario, as well as reduction of these to a bare and extemporaneous privatization, would be un-appropriate solution without any prospects for both agrarian companies and their employees. In regard to that, the new European initiatives make a valuable experience.

Key words: transition, agroeconomy, integrations

ИНТЕГРАЦИОНИ ПРОЦЕСИ И ТРАНЗИЦИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Др Симо В. Стевановић¹, доцент, e-mail: simo.stevanovic@agrif.bg.ac.rs

Др Милутин Т. Ђоровић¹, ред. проф.,

Др Милан Р. Милановић², ред. проф., e-mail: milanrmilanovic@yahoo.com

¹Пољопривредни факултет, Београд

²Мегатренд Универзитет, Београд

Резиме. Укључивање земаља у интеграционе процесе представља основни предуслов њиховог привредног раста. Више није питање да ли је потребно глобално/регионално повезивање, већ како постојеће односе учинити што ефикаснијим и корисним за све учеснике. ЕУ је пример како су у релативно кратком периоду створени услови за привредни раст и примену демократских стандарда у земљама новим чланицама. Ширењем ЕУ смањене су тензије између развијене западне и неразвијене источне Европе. ЕУ може послужити као добар модел за нешто слично и на другим просторима. Привреду Републике Србије, у периоду деведесетих година двадесетог века, су карактерисале ниске инвестиције, техничко-технолошко заостајање и стагнација раста. Данашњи БДП Републике Србије је на нивоу 65% БДП из 1990. године. Међутим, нове чланице ЕУ, већ су компензирале транзицијске падове и прилагодиле своју структуру привреде захтевима ЕУ. Пад и стагнација БДП у Републици Србији на почетку процеса транзиције, заустављени су после 2000. године и враћени на стабилне и позитивне трендове раста. Међутим, Република Србија мора да изврши значајне промене у привредној структури и на дужи период одржи високу стопу раста, смањи инфлацију и незапосленост. То ће свакако допринети даљем расу БДП по становнику и тако је приближити нивоу развијености осталих земаља ЕУ.

Кључне речи: интеграције, транзиција, привредни раст, привредна

INTEGRATIONAL PROCESSES AND TRANSITION IN REPUBLIC OF SERBIA

S. Stevanović¹, Ph.D.,

M. Đorović¹, Ph.D.,

M. Milanović², Ph.D.

¹ Faculty of Agriculture, Belgrade, Republic of Serbia

² Megatrend University, Belgrade, Republic of Serbia

Summary. Main precondition for a country to achieve economic growth is to be included in integration processes. It is no longer question is it or is it not necessary to have global/regional connections, but how to make existing relations more efficient, fair and useful for all participants. EU is an example how, in relatively short period, good environment for economic growth and increase of democratic standards in

new country members can be created. Outspreading of EU tension between developed West and undeveloped East Europe are diminished. EU gives good example for others in different areas. Serbian economy during 1990's was characterised by low investment, technicaltechnological lag and stagnation of growth. Today's GDP of Republic of Serbia is 65% of GDP from 1990. However, new EU members have already compensation transitional falls and readjust their structure of economy to EU demands.

Decreasing and stagnation of GDP in Republic of Serbia on the beginning of transitional process were stopped after 2000 and returned to stable and dynamic trends of growth. However, Republic of Serbia needs to perform significant changes in economic structure and to maintain on long term high growth rate, reduce inflation and unemployment. That will contribute to further growth of GDP per capita and bring Serbia closer to level of development of other EU countries.

Key words: integrations, transition, economic growth, economic structure

**ORGANIC PRODUCTION IN FUNCTION OF
ENVIRONMENT PROTECTION IN SERBIA
– CONDITION AND REGULATIONS^B**

Branko Katic¹, M.A.,
Drago Cvijanovic¹, Ph.D.,
Claudiu Cicea², Ph.D., e-mail: claudiu.cicea@man.ase.ro

¹ Institute of agricultural economics, Belgrade, e-mail: office@mail.iep.bg.ac.yu

² Academy of Economic Studies, Faculty of Management, Piata Romana 6, Sala 1502, Sector 1, Bucharest, Romania

Abstract. Organic agriculture is based on application of assigned methods of organic production. It gains more significance, because it brings a man closer to nature, from which he parted, it represents almost full harmony with environment preservation demands, and finally, it enables the population to feed on the products based on the natural processes, using organic and mineral materials. Products based on organic production are increasingly sought, especially in highly developed states. Their placement is certain, because the demand highly surpasses the supply. For that reason they get better prices than the conventional production goods. Republic of Serbia has very good conditions for founding this kind of production. The environment is preserved, especially in mountainous areas, which take 71,5% of Central part of the Republic (51,7% of whole Republic). Artificial fertilizers are much less used in these areas, as is agro-mechanization, which pollutes the environment. Most of these areas have high quality water, clean air and are far from the roads and other sources of environment pollution. Organic production is processing by very high criteria, regulated by special decrees. Same goes for the environment preservation decrees. These decrees exist in Serbia as well, and are well coordinated with European Union legislation. This paperwork reviews the state of environment, organic production and regulatory rules in these two parts of Republic of Serbia.

Key words: environment, organic production, mountainous areas, rural development

**ОРГАНСКА ПРОИЗВОДЊА У ФУНКЦИЈИ ЗАСТИТЕ ЗИВОТНЕ
СРЕДИНЕ У СРБИЈИ – СТАЊЕ И РЕГУЛАТИВА**

Мр Бранко Катић¹,
Др Драго Цвијановић¹,
Др Claudiu Cicea²

¹Институт та економику пољопривреде, Београд, Србија

²Academy of Economic Studies, Faculty of Management, Piata Romana 6, Sala 1502, Sector 1, Bucharest, Romania

Резиме. Органска пољопривреда је базирана на примени одређених метода органске производње. Она добија све више на значају, тиме што приближава човека природи, од које се одрдио, чини такође скоро потпуну хармонију са захтевима о очувању животне средине и на крају, омогућава становништву да се храни производима који су настали природним процесима, користећи органске и минералне материје. Тражња производа који су базирани на органској производњи у сталном је порасту, нарочито у високо развијеним земљама. Њихов пласман је сигуран, зато што је тражња умногоме већа од понуде. Из тог разлога, ови производи имају већу цену од уобичајених производа. Република Србија има веома добре услове за успостављање овог начина производње. Животна средина је очувана, нарочито у планинским регијама, која заузима 71,5% централног дела Републике Србије (51,7% читаве територије републике). Вештачка ђубрива су много мање коришћена у овим регијама, као и агро-механизација, која загађује околину. Већина ових области имају воду високог квалитета, чист ваздух и удаљени су од ауто путева и других извора загађења животне средине. Органска производња се спроводи по веома високим критеријумима, регулисана је посебним одлукама. Ова регулатива постоји и у Србији такође и добро је координисана са правном регулативом ЕУ. Овај рад даје преглед стања животне средине, органске производње и регулативе у ова два дела Републике Србије.

Кључне речи: Животна средина, органска производња, планинско подручје, рурални развој.

ПРОИЗВОДЊА ВИНА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Проф. др Бранислав Влаховић ¹, e-mail: vlahovic@polj.ns.ac.yu
Др Данило Томић ², e-mail: dtomic@rpkns.co.yu
Мр Антон Пушкарић ³, e-mail: antonl@eunet.rs

¹ Пољопривредни факултет, Нови Сад,

² Потпреседник, Регионална привредна комора Нови Сад,

³ Институт за економику пољопривреде, Београд

Резиме. Циљ истраживања овога рада јесте да сагледа основне трендове кретања производње вина у Републици Србији укупно и по окрузима, за временски период од 2001-2006. године. Задатак је, такође, да квантификује настале промене и утврди факторе који су детерминисали испољено кретање производње у нашој земљи. Аутори указују на основне проблеме и дају предлоге неопходних мера које ће утицати на повећање обима производње вина у нас, односно на могуће правце изласка из евидентно постојеће кризе у којој се ова грана у последњим годинама налази. Раст и промена структуре производње представља основу повећања извоза вина.

Кључне речи: вино, производња, окрузи.

WINE PRODUCTION IN THE REPUBLIC OF SERBIA

Branislav Vlahović ¹, Ph.D.,

Danilo Tomic ², Ph.D.,

Anton Puskaric ³, MSc.

¹ Faculty of Agriculture, Novi Sad, Republic of Serbia

² Regional Chamber of Commerce, Novi Sad, Republic of Serbia

³ Institute of Agricultural Economics, Belgrade, Republic of Serbia

Summary. Aim of this work is to indicate to basic trends in wine production of the Republic of Serbia, in total and by countries. Time period of the research is 2001-2006. The task is also to quantify the given changes and to see which factors have determined the specific movements in the production of our country. Authors are indicating the basic problems and suggesting the necessary measures which would increase the wine production in our country and pull the wine industry out of the evident crisis. Production's Increase and change of structure represents the basic for the wine export increase.

Key words: wine, production, counties.

ФОРМУЛИСАЊЕ И РЕАЛИЗАЦИЈА СТРАТЕГИЈЕ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЈЕ ПОСЛОВАЊА

Mr Бранко Михаиловић¹, истраживач-сарадник, e-mail: brankomih@neobee.net,
Mr Зоран Симоновић¹, истраживач-сарадник, e-mail: zoki@medianis.net
Dr Владана Хамовић¹, научни саветник, e-mail: vladana_h@mail.iep.ag.yu

¹ Институт за економику пољопривреде, Београд

Апстракт. Развојно понашање предузећа подразумева трагање за концептима и инструментима који усклађују циљеве и могућности предузећа са изазовима и претњама из окружења. Развојни циљеви означавају антиципиране ефекте, стања или ситуације које предузеће жели да оствари. Развојна политика обухвата избор начела, критеријума или принципа којима ће се предузеће руководити у доношењу одлука из домена управљања растом и развојем. Да би се остварили развојни циљеви мора се формулисати правац и метод деловања предузећа. Управљање растом и развојем предузећа подразумева формулисање стратегије као својеврсне конкретизације развојне политике.

Кључне речи: стратегија, конкурентност, интернационализација, перформансе

FORMULATION AND REALIZATION STRATEGY OF BUSINESS INTERNATIONALIZATION

Branko Mihailović¹, MSc,
Zoran Simonović¹, MSc,
Vladana Hamović¹, Ph.D.

¹ Institute of Agriculture Economics, Volgina 15, Belgrade, Serbia

Summary. Developmental behavior of a company means searching for concepts and instruments which harmonize goals and possibilities of the company with challenges and threats from surrounding. Developmental goals represents anticipated effects, conditions or situations which company wants to achieve. Developmental policy gathers a certain group of rules, criteria or principles that the company will do in making decisions about growth and development. In order to achieve developmental goals a direction and method of the company's action must be set up. Management of growth and development of the company means setting up a strategy as a way of putting developmental policy into reality.

Key words: strategy, competitiveness, internationalization, performance

ОСНОВНЕ ТЕНДЕНЦИЈЕ И ПРОБЛЕМИ У ДЕМОГРАФСКОМ РАЗВИТКУ ПОЉОПРИВРЕДНОГ СТАНОВНИШТВА СРБИЈЕ

Др Нада Радуски¹, научни сарадник,

¹ Центар за демографска истраживања, Институт друштвених наука, Београд

Резиме. Током читавог периода после Другог светског рата одвијали су се сложени и противречни процеси који су имали за резултат опустошено село и дуготрајну кризу у пољопривреди. Масовни трансфер становништва из села у град, односно из пољопривредних у непољопривредне делатности имао је и низ негативних демографских, економских, социолошких, културних и других последица. Смањивање пољопривредног становништва (са 66,0% у 1953. на 10,9% у 2002. години) је једна од најбитнијих промена у социо-економским структурама становништва Србије. С обзиром да је у миграцијама село-град учествовало млађе радно-способно мушко становништво, то је довело до поремећаја старосно-полне структуре пољопривредног становништва у смислу повећања удела жена (“феминизација“) и старијих генерација (“сенилизација“). Сенилизација и феминизација села практично су оставиле село без радне снаге, а пољопривреда је постала запостављена привредна делатност.

Кључне речи: пољопривредно становништво, дезаграризација, радна снага, старење, образовна структура, Србија

BASIC TENDENCIES AND PROBLEMS IN DEMOGRAPHIC DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL POPULATION OF SERBIA

Nada Raduski¹, Ph.D.

¹ Demographic Research Centre, Institute of Social Sciences, Belgrade

Summary. The end-result of the complex and contradictory processes taking place in the agriculture throughout the period since the Second World War is depopulation and persistent crisis in agriculture. Mass transfer of rural population to cities and transition from agricultural to non-agricultural activities has had a series of negative demographic, economic, sociological, cultural and others consequences. The decline in agricultural population (from 66.0% in 1953. to 10.9% in 2002.) is one of the most significant change in the social and economic structure of population in Serbia. Due to the characteristic migration patterns by age and sex, they have had a substantial impact on the change in age-sex structure of agricultural population (increasing share of women and old generations). Feminization and senilization of village practically left them without labor force, while agricultural became a neglected activity.

Key words: agricultural population, desagrarrization, labor force, aging, educational structure, Serbia.

ЗАДРУГАРСТВО СРБИЈЕ У УСЛОВИМА ЕВОЛУЦИЈЕ И ТРАНЗИЦИЈЕ

Мр Зоран Симоновић¹,
Мр Бранко Михаиловић¹,
Мр Жељко Арсенијевић²

¹ Институт за економику пољопривреде, Београд,

² Компанија „Черубције“, Сурчин, Београд.

Резиме: Можемо да истакнемо да је српско задругарство у периоду који обухвата задњих педесет године прошла кроз многа искушења. То је период који обухвата доба социјализма, али такође и савремени период који карактерише транзиција. У свим овим кретањима односно разним експериментима који су је задесили српска задруга је успела да опстане. Ово нам указује колико је институција задруге отпорна и способна да опстане у свим друштвено – економским системима. Савремена српска задруга је према Нацрту закону о задругама ухватила прикључак за примену најновијих задружних принципа који важе и на међународном плану.

Кључне речи: задруга, задругари, Закон о задругама, транзиција

SERBIAN COOPERATIVES IN THE PERIOD OF EVOLUTION AND TRANSITION

Zoran Simonović¹, M.Sc., e-mail: zoki@medianis.net

Branko Mihailović¹, M.Sc.,

Željko Arsenijević², M.Sc.,

¹ Institute for Agricultural Economics, Belgrade, Serbia

² “Čerubdžije”, Company, Surčin, Belgrade, Serbia

Summary. We can say that Serbian cooperative movement has gone through much probation. The period includes not only the period of socialism but also the modern period characterized by the transition process. In these movements, that is, various experiments that have happened to it, the cooperatives managed to survive. This indicates how durable and capable of surviving in various socio-economic systems the cooperatives are. Modern Serbian cooperatives have in accordance with the Cooperative Law Draft accepted the annex related to the cooperative principles which are valid internationally.

Key words: cooperatives, Cooperative Law, transition process.

СОФТВЕР ЗА МАЛА ПОЉОПРИВРЕДНА ГАЗДИНСТВА

Мр Тихомир Зорановић ¹, асистент, е-mail: tihomir@polj.ns.ac.yu
Др Вељко Вукоје ¹, доцент,

¹Пољопривредни факултет, Нови Сад

Резиме: Управљање пољопривредним газдинством мора бити засновано на стварним и ажурним подацима како би се пословне одлуке могле доносити на време. У пољопривредној производњи, због дугог циклуса производње, погрешна одлука се врло тешко исправља. Да би се помогло фармерима, развијена је методологија и књиговодствено-рачуноводствени програмски пакет, усклађен са ФАДН системом, који на једноставан начин омогућава управљање газдинством.

Кључне речи: управљање газдинством, ФАДН, књиговодство

SOFTWARE FOR SMALL FARM

Tihomir Zoranović ¹, M.Sc.,
Veljko Vukoje ¹, Ph.D.

¹ Faculty of Agriculture, Novi Sad, Serbia

Summary. Farm guidance must be based on real and up-to-date informations. Wrong business decision in agriculture can't be corrected easy and quick, caused production cycle, in most cases, one year long. This paper shows developed methodology and decision support software which help management in choosing the best business decision. Solution is based on book-keeping by Serbian and FADN rules. Reports give all necessary produce result data for all production in the farm and for farm itself.

Key words: decision support system, accounting, FADN